

Sygn. akt IV U 613/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 czerwca 2013r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Alicja Romanowska

Protokolant: sekr. sądowy Jolanta Fiedorowicz

po rozpoznaniu w dniu 6 czerwca 2013r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania K. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 12/07/2012 r. znak: (...)

o emeryturę

o wznowienie postępowania

na skutek wniosku organu rentowego o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Elblągu w sprawie IVU 2087/12 z dnia 8 października 2012r.

I. zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej K. O. prawo do emerytury od 1 stycznia 2013 roku,

II. w pozostałym zakresie wniosek o wznowienie postępowania oddala.

Syg,akt IV 613/13

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wniósł o wznowienie postępowania sądowego w sprawie o prawo do wcześniejszej emerytury znak (...) akt IVU 2087 z odwołania K. O. od decyzji ZUS Oddział w O. z dnia 12.07.2012r zakończonej prawomocnym wyrokiem Sadu z dnia 8.10.2012r i oddalenie odwołania od decyzji ZUS/Oddział w O. z dnia 12.07.2012r.

K. O. wniosła o oddalenie wniosku o wznowienie postępowania ,a w przypadku wznowienia postępowania o utrzymanie wyroku w mocy.

Sąd ustalił i zważył co następuje:

W dniu 27 czerwca 2012r K. O. wystąpiła z wnioskiem do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych /Oddział w O. o przyznanie prawa do emerytury.Do wniosku dołączyła świadectwo pracy z dnia 11.05.2011r wystawione przez K. (...).J.,K. (...) Spółkę Jawną w S.,z którego wynikało, że jej stosunek pracy ustał 11 maja 2012r w wyniku porozumienia stron.

/dowód :wniosek k-1,świadectwo pracy k-2 plik III akt ZUS /

Decyzją z dnia 12 lipca 2012r organ rentowy odmówił K. O. prawa do emerytury wskazując w uzasadnieniu decyzji, że nie wykazała ona 15 –letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

/decyzja k-8 plik III akt ZUS/

K. O. wniosła odwołanie od powyższej decyzji. Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 8.10.2012r w sprawie IVU 2087/12 przyznał K. O. prawo do emerytury od 27 czerwca 2012r. W uzasadnieniu wyroku Sąd wskazał, że podstawą przyznania prawa do emerytury był fakt, że ubezpieczona spełniała wszystkie przesłanki do przyznania prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Wynikające z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Sąd wskazał, że jako bezsporne między stronami przyjął, że K. O. ukończyła wiek 60 lat, nie przystąpiła do OFE, udokumentowała 20 okres ubezpieczeniowy i nie pozostawała w zatrudnieniu. Po przeprowadzeniu stosownego postępowania dowodowego Sąd uznał, że ubezpieczona wykazała także 15 okres wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

/wyrok k-27 akt IVU 2087/12/

Wyrok stał się prawomocny z dniem 15.11.2012r, a w dniu 29.11.2012r akta zostały przekazane do organu rentowego celem realizacji wyroku.

Wykonując wyrok organ rentowy stwierdził, że ubezpieczona wprowadziła w błąd organ rentowy co do rozwiązanego stosunku pracy. Ubezpieczona złożyła świadectwo pracy, z którego wynikało, że rozwiązała stosunek pracy z dniem 11.05.2011r. Jednakże w dniu 21.05.2012r /a więc przed złożeniem wniosku o emeryturę /K. O. ponownie podjęła zatrudnienie z tym samym pracodawcą i nie poinformowała o powyższym organu rentowego..

Wobec ujawnienia okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczenia powołując się na art. 114 ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS organ rentowy wniósł o wznowienie postępowania.

K. O. wniosła o oddalenie wniosku o wznowienie postępowania wskazując, że nawiązała ponownie stosunek pracy przed wydaniem decyzji i przed datą wyroku Sądu, a organ rentowy wskutek braku staranności nie powołał się na powyższe w toku postępowania sądowego i tym samym z własnej winy doprowadził do niekorzystnego dla siebie rozstrzygnięcia. Nadto ubezpieczona podniosła, że przed nabyciem prawa do emerytury rozwiązała stosunek pracy i tym samym spełniła wszystkie przesłanki z art. 184 ustawy emerytalnej.

Zgodnie z art. **114.** Ustawy o emeryturach i rentach z FUS

1. Prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

2. Jeżeli prawo do świadczeń lub ich wysokość ustalono orzeczeniem organu odwoławczego, organ rentowy na podstawie dowodów lub okoliczności, o których mowa w ust. 1:

1) wydaje we własnym zakresie decyzję przyznającą prawo do świadczeń lub podwyższającą ich wysokość;

2) występuje do organu odwoławczego z wnioskiem o wznowienie postępowania przed tym organem, gdy z przedłożonych dowodów lub ujawnionych okoliczności wynika, że prawo do świadczeń nie istnieje lub że świadczenia przysługują w niższej wysokości; z wnioskiem tym organ rentowy może wystąpić w każdym czasie;

3) wstrzymuje wypłatę świadczeń w całości lub części, jeżeli emeryt lub rencista korzystał ze świadczeń na podstawie nieprawdziwych dokumentów lub zeznań albo w innych wypadkach złej woli.

Podstawową przesłanką zastosowania trybu wskazanego w art. 114 ust. 2 pkt 2 ustawy emerytalnej (przewidzianego tylko dla organu rentowego) jest uprzednie ustalenie prawa do świadczeń (lub ich wysokości) orzeczeniem organu odwoławczego. Okoliczność kontynuacji zatrudnienia przez ubezpieczoną nie była znana Sądowi wydającemu wyrok

z dnia 8.10.2012r nie była oceniana z punktu widzenia przesłanek prawa do emerytury. W motywach wyroku Sąd ten stwierdził, że okoliczność rozwiązania stosunku pracy jest bezsporna.

Celem ponownego ustalenia w trybie przepisu art. 114 ustawy emerytalnej jest ponowne rozstrzygnięcie o uprawnieniach, które powstały ex lege przed wydaniem weryfikowanych decyzji rentowych. Uzasadnieniem dla ponowienia postępowania zakończonym prawomocną decyzją organu rentowego, wyznaczającym jego cel, jest niezgodność zawartego w niej rozstrzygnięcia z ukształtowaną ex lege sytuacją prawną zainteresowanego, powstała na przykład na skutek popełnionych przez organ rentowy uchybień normom prawa materialnego, czy procesowego. W ponowionym postępowaniu organ rentowy dąży więc do ustalenia, czy popełnione uchybienia lub przedłożone dowody albo ujawnione fakty mają wpływ na zmianę dokonanych wcześniej ustaleń. Bezpośrednim celem ponownego ustalenia jest rozstrzygnięcie o uprawnieniach emerytalno - rentowych zainteresowanych, według stanu faktycznego z chwili wydania weryfikowanych decyzji rentowych. Ponowne ustalenie w trybie przepisu art. 114 ustawy emerytalnej stanowi zatem nadzwyczajną kontynuację poprzedniego postępowania przed organem rentowym, zmierzając do podważenia decyzji organu rentowego, niezależnie od tego, czy uprawomocniła się ona na skutek upływu terminu odwołania, czy też rozstrzygnięcia sądu. To swoiste "wznowienie postępowania" w takich sprawach w sposób oczywisty ogranicza bowiem prawomocność, czy też niewzruszalność decyzji organu rentowego także w sprawach, w których wydano decyzję przyznającą świadczenie, co następuje również wtedy, gdy do przyznania świadczenia dochodzi wyrokiem sądu zmieniającym decyzję organu rentowego.

Przepisy art. 114 ustawy różnicują jedynie kompetencje organu rentowego w zależności od okoliczności, w jakich nastąpiło uprawomocnienie się weryfikowanych decyzji rentowych. Wyrazem tego są odrębne regulacje zawarte w przepisach art. 114 ust. 1 i ust. 2 ustawy emerytalnej. Organ rentowy ma pełną kompetencję w zakresie wszczęcia postępowania oraz ponownego rozpoznania sprawy i uchylenia (zmiany) decyzji w sytuacji, gdy uzyskały one przymiot prawomocnych w wyniku upływu terminu do wniesienia od nich odwołania do sądu. Natomiast w razie uprawomocnienia się decyzji na skutek rozpoznania odwołania wyrokiem sądu, kompetencja organu rentowego do wzruszalności prawomocnych decyzji rentowych została wyłączona w sytuacji określonej w przepisie art. 114 ust. 2 pkt 2 ustawy emerytalnej. Zgodnie z powołanym przepisem organ rentowy występuje do sądu z wnioskiem o wznowienie postępowania, gdy z przedłożonych dowodów lub ujawnionych okoliczności wynika, że prawo do świadczeń nie istnieje lub świadczenia przysługują w niższej wysokości. Nie muszą to być okoliczności, na które osoba ubiegająca się o świadczenia lub organ rentowy nie mogły powołać się w poprzednim postępowaniu, lecz takie, które powinny być znane przy dołożeniu minimum staranności, ale na skutek błędu lub przeoczenia nie zostały uwzględnione w poprzednim postępowaniu, a powodujące pominięcie ustalenia istnienia jednego z warunków uprawniających do świadczeń.

Ponowne ustalenie prawa do świadczenia w trybie przepisu art. 114 ustawy emerytalnej nie jest zatem wznowieniem postępowania sądowego (odwoławczego), w toku którego sąd rozstrzygnął sprawę o świadczenia emerytalno - rentowe, ponieważ zostaje wszczęte ze względu na przedłożenie nowych dowodów, z których wynikają fakty istniejące przed wydaniem decyzji lub z powodu ujawnienia okoliczności wtedy zaistniałych i faktycznie zmierza do podważenia decyzji organu rentowego, tylko pośrednio odnosząc się do postępowania przed sądem. Podstawy skargi o wznowienie postępowania wynikające z Kodeksu postępowania cywilnego dotyczą zaś okoliczności zaistniałych na etapie postępowania przed sądem, wobec czego nie można ich utożsamiać z przesłankami ponownego ustalenia prawa do świadczeń emerytalno - rentowych określonymi w ustawie emerytalnej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 22 lutego 2010 r., I UK 247/09, LEX nr 585725, 26 maja 2010 r., II UK 354/09, LEX nr 604227, 21 września 2010 r., III UK 94/09, LEX nr 621346 i 24 marca 2011 r., I UK 317/10, LEX nr 811823 oraz uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2011 r., III UZP 1/11, Biuletyn SN 2011 nr 6, poz. 21).

W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przepisy przewidują zatem możliwość wzruszenia prawomocnego wyroku jeszcze innym, niż skarga kasacyjna czy skarga o wznowienie postępowania uregulowana przepisami Kodeksu postępowania cywilnego, środkiem prawnym w postaci wniosku o ponowne ustalenie prawa do świadczenia w trybie art. 114 ustawy emerytalnej, którego celem jest ponowne rozstrzygnięcie o uprawnieniach, które powstały ex lege przed wydaniem weryfikowanej decyzji rentowej, czyli wyeliminowanie decyzji, która przyznaje (także na skutek

wyroku sądu) świadczenie, pomimo że prawo do niego nie powstało. Taka sytuacja zachodzi wówczas, gdy zarówno w postępowaniu przed organem rentowym, jak i przed sądem nie zostało ujawnione, iż przesłanka nabycia prawa do świadczenia nie została spełniona.

Wbrew stanowisku ubezpieczonej na dzień składania wniosku o emeryturę i dzień wydawania decyzji nie spełniała ona przewidzianej w art. 184 ustawy emerytalnej przesłanki rozwiązania stosunku z tytułu pracy w warunkach szczególnych we wcześniejszym wieku, tym ubezpieczonym, którzy rozwiązali stosunek pracy w związku z przejściem na emeryturę i nie pozostawali w zatrudnieniu na dzień składania wniosku o emeryturę. W ocenie Sądu na dzień składania wniosku o emeryturę i dzień wydawania decyzji, a także wyroku ubezpieczona nie spełniała przesłanki rozwiązania stosunku pracy niezbędnej do przyznania prawa do emerytury zgodnie z art. 184 ustawy emerytalnej. W związku z powyższymi rozważaniami, w ocenie Sądu prawomocny wyrok sądu ubezpieczeń społecznych nie zamknął organowi rentowemu drogi do zakwestionowania przyznanych K. O. uprawnień.

W przedmiotowej sprawie organ rentowy powołał nowe dowody i wskazał okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji rentowej, które miały wpływ na istnienie prawa do emerytury. W przedmiotowej sprawie nie ma także zastosowania zasada ochrony praw nabytych. Zasada ta bowiem nie obejmuje praw przyznanych niesłusznie.

Mając powyższe na uwadze, w ocenie Sądu zachodziły podstawy do wznowienia postępowania zgodnie z art. 114 ust 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zakresie jak w pkt I wyroku.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że na mocy art. 1 pkt 20 ustawy z 11.05.2012r o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS od 1.01.2013r art. 184 ust 2 ustawy emerytalnej nadano nowe brzmienie, rugując z jego treści zapis o konieczności rozwiązywania stosunku pracy, w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem. Tym samym od 1.01.2013r dla potrzeb ustalania prawa do emerytury w obniżonym wieku nie ma potrzeby rozwiązywania stosunku pracy i nie budziło wątpliwości Sądu, że kierując się zasadą wynikającą z art. 316 kpc należało przyjąć, że ubezpieczona od tej daty winna mieć ustalone prawo do emerytury. Z tych względów orzeczono jak w pkt II wyroku.